

การบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชีรัชนี
School Safety Management under Prachuap Khiri Khan Secondary Educational
Service Area Office

นวกกร จันทรรัตน์*
Navakorn Chantararat*
โรงเรียนเมืองปราณบุรี
Muangpranburi School
E-mail: navakorn02@gmail.com1

Retrieved; 19-06-2025; Revised; 23-07-2025. Accepted; 28-08-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชีรัชนี (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชีรัชนี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชีรัชนี จำนวน 264 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) ด้านศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชีรัชนี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ด้านการเปรียบเทียบศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกัน (3) ด้านการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน พบว่าผู้บริหารควรมีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติความไม่ปลอดภัยของนักเรียนในปีที่ผ่านมา พร้อมจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการป้องกันอัคคีภัยและการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ; ความปลอดภัย ; โรงเรียน

Abstract

This research aimed (1) to study school safety management under the Office of the Secondary Education Service Area, Prachuap Khiri Khan; (2) to compare school safety management classified by education level, work experience, and school size; and (3) to study recommendations on school safety management under the Office of the Secondary Education Service Area, Prachuap Khiri Khan. This research was quantitative research. The sample consisted of 264 teachers under the Office of the Secondary Education Service Area, Prachuap Khiri Khan, by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-statistics, and one-way analysis of variance. The research results found that (1) the study of school safety management under the Office of the Secondary Education Service Area, Prachuap Khiri Khan, was at a high level overall and in each aspect; and (2) the comparative study of school safety management classified by education level, work experience, and school size showed differences. (3) The study of recommendations on school safety management found that administrators should collect and analyze statistical data on student safety in the past year and develop a safety management structure in educational institutions. and continuously promote activities to develop skills in fire prevention and emergency response for students.

Keywords: Management, safety, school

บทนำ

ปัจจุบันทุกประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจปัญหาโรคระบาด ปัญหาสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการค้าเสรีชีวิตและความปลอดภัยของมนุษย์ สถานการณ์ดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะต่อผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อเด็ก และเยาวชนด้วย ทำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง เกิดความเล็งต่อภัยต่าง ๆ ที่มีความรุนแรง และนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมาก ในส่วนของประเทศไทย ได้มีการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการ ศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิอาชญากรรมและความรุนแรง ในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติดภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น จึงทำให้

กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายและจุดเน้นประจำปี 2565 ข้อ 1 ว่าด้วย การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยข้อ 1.1 เร่งสร้างสถานศึกษาปลอดภัยเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นทางสังคมและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่และภัยอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดตั้งศูนย์ความปลอดภัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC Safety Center) ศูนย์ความปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษาขึ้น เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยสร้างความมั่นใจในสังคมให้ความ คุ่มครอง สร้างความปลอดภัย ช่วยเหลือและเยียวยาให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาปลอดภัย เพื่อป้องกันและดูแลความปลอดภัยให้กับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ในการสร้างข้อตกลงแนวทางปฏิบัติ ในการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากการแสดงออกด้านสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนโดยการสร้างความเข้าใจในกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการป้องกันและส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเสรี อยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมตามคุณลักษณะของนักเรียน โดยยึดความปลอดภัยของนักเรียนเป็นที่ตั้ง ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ และสิทธิเสรีภาพทางสังคม ซึ่งจะทำให้ลดช่องว่างระหว่างนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งและส่งผลสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เป็นหน่วยปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยมีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 18 โรงเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา พบว่าปัญหาที่ควรพัฒนาแก้ไขเร่งด่วนคือเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด คือ นโยบายด้านความปลอดภัย เพราะเป็นพื้นฐานสู่การสร้างคุณภาพการศึกษาที่ดี และจากผลการสอบถามและเก็บข้อมูล สภาพปัจจุบันในการบริหารงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 18 โรงเรียน พบ ว่าสถานศึกษามีมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง เนื่องจากไม่มีรูปแบบแนวทางในการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น สถานศึกษาไม่มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ไม่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ไม่มีมาตรการในการออกแบบหรือกำหนดพื้นที่เสี่ยงที่ส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา ไม่มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุหรือแผนความปลอดภัยของสถานศึกษาและขาดการซักซ้อมวิธีการมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ รวมทั้งขาดการวางแผนในการจัด

สภาพแวดล้อมบรรยากาศของสถานศึกษา ให้มีความปลอดภัยและการสร้างความรู้ความเข้าใจและการจัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์ด้านความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน ครู บุคลากรในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ซึ่งผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ผู้บริหารนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาบทบาทของตนเองและเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537) กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึงการให้บริการและการจัดอันตรายเป็นเด็กที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะตั้งแต่ขณะเดินทางมาโรงเรียนอยู่ในโรงเรียนและออกจากโรงเรียนไปสู่นบ้าน

กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559) กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ดำเนินงานตามมาตรการแนวทางหรือ กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่มุ่งเพื่อสร้างความปลอดภัยให้นักเรียนรวมทั้งการปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนจากภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายุบัติเหตุ การป้องกันและแก้ไข ปัญหายุบัติภัย และการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านความปลอดภัย หรือการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กล่าวว่า การสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็ก

นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นรู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้กล่าวถึงการป้องกันว่า การป้องกัน (Prevention) คือ การดำเนินการหรือวางมาตรการเพื่อป้องกันเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์จากการเกิดขึ้น แนวคิดนี้มุ่งเน้นที่การป้องกันล่วงหน้าโดยไม่ให้ภัยคุกคามหรือความเสี่ยงต่าง ๆ เกิดขึ้นหรืออย่างน้อยก็ลดโอกาสในการเกิดเหตุการณ์เหล่านั้น แนวคิดนี้สามารถใช้ในหลายบริบท เช่น การป้องกันอาชญากรรม การป้องกันโรค หรือการป้องกันภัยพิบัติ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) ได้อธิบายแนวคิดการป้องกันภัยและความปลอดภัยในโรงเรียน โดยเน้นความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาของนักเรียนการวางแผนและจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยเน้นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมและการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นรวมถึงการฝึกซ้อมรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียน ซึ่งเป็นการป้องกันภัยเชิงรุกและช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝัง

พนมกร มั่งคั่ง (2565) ได้กล่าวถึง การปลูกฝังว่า คือ กระบวนการสร้างหรือพัฒนาให้เกิดความรู้ ทักษะ หรือคุณธรรมในบุคคล โดยมักใช้กับการพัฒนาในด้านการศึกษา การทำงาน หรือการใช้ชีวิตในสังคมโดยมีความสำคัญของการปลูกฝังในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ การปลูกฝังช่วยให้บุคคลมีคุณธรรมที่ดี สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิด สร้างความรับผิดชอบ ช่วยให้อีกบุคคลมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน พัฒนาทักษะการใช้ชีวิต ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันช่วยให้บุคคลเรียนรู้การทำงานเป็นทีมและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ประจักษ์ พุ่มวิเศษ (2560) ได้กล่าวถึง การปลูกฝังวัฒนธรรมความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยทั้งในด้านกายภาพและจิตใจ แนวคิดสำคัญคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี โดยการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยควรเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน เช่น การฝึกซ้อมป้องกันภัย การจัดอบรมด้านความปลอดภัย และการส่งเสริมการดูแลซึ่งกันและกันในโรงเรียนการปลูกฝังความปลอดภัยต้องทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยตั้งแต่วัยเด็ก โดยใช้กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการปราบปราม

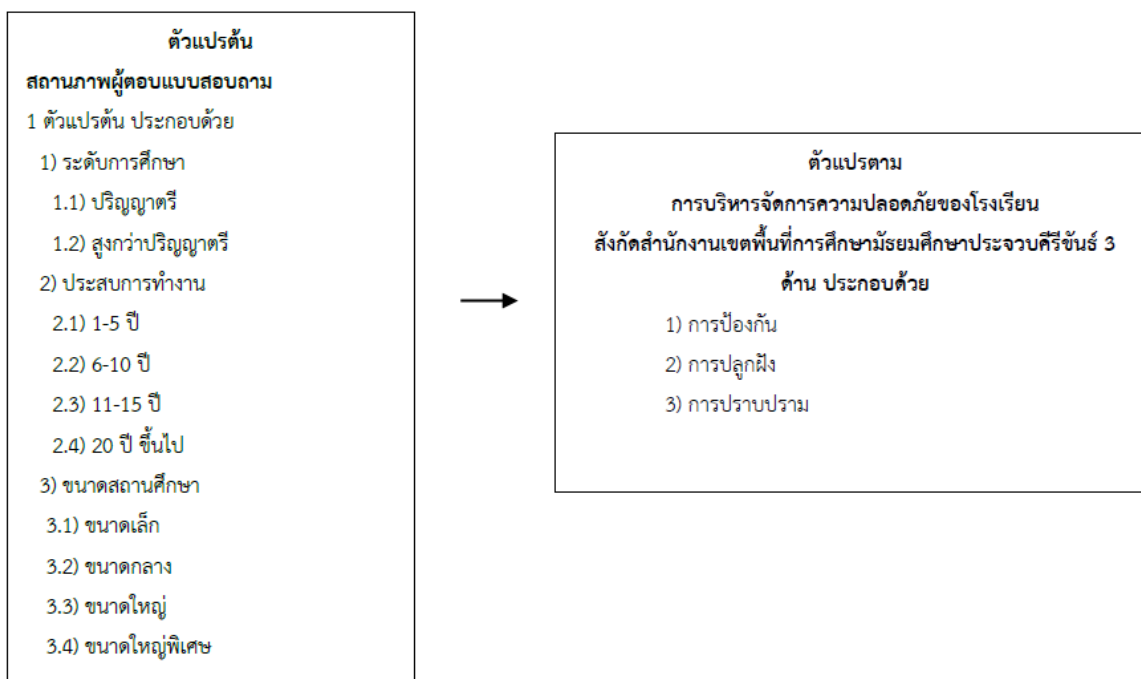
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้กล่าวถึงการปราบปราม ว่าคือการดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยขึ้นในสถานศึกษาการปราบปรามประกอบด้วยขั้นตอนหลักการเผชิญเหตุและการเข้าถึงสถานการณ์การตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยและการดำเนินการเพื่อแก้ไขสถานการณ์และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกรวมทั้งการช่วยเหลือ เยียวยาและฟื้นฟูการให้การสนับสนุนและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายการปฏิบัติตามกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2524) ได้กล่าวถึงการปราบปรามว่าเป็นการใช้กลไกและวิธีการต่าง ๆ เพื่อจัดการและควบคุมพฤติกรรมที่เป็นภัยหรือขัดขวางความสงบเรียบร้อยในสังคม การปราบปรามในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่การลงโทษหรือการใช้กำลัง แต่รวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมอย่างมีระบบและยั่งยืน โดยมีการใช้วิธีการที่ครอบคลุมทั้งด้านการป้องกัน, การบังคับใช้กฎหมาย, และการฟื้นฟูเพื่อให้สังคมสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ในระยะยาว

สุรชาติ บำรุงสุข (2563) ได้กล่าวถึงการปราบปรามว่า การปราบปรามเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมผ่านการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษที่มีผลกระทบต่อผู้กระทำผิด โดยในบางกรณีการปราบปรามยังรวมถึงการเสริมสร้างการรับรู้เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตั้งแต่ต้น

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบศรีชั้น จำนวน 842 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบศรีชั้น, 2567) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264 คน ได้ จากการเปิดตารางสำเร็จรูป ของเครชีและมอร์แกน และทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นฐาน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดย การจับฉลากรายชื่อครูแบบไม่มีการแทนที่หรือใส่คืน (sampling with out replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิด เลือกตอบ(Check List) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงขาคีรีพันธ์ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบทบาทด้านการเป็นผู้นำ ด้านบทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ด้านบทบาทในการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ด้านบทบาทในการสร้างขวัญของครูและด้านบทบาทในการพัฒนาบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert, 1967, อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ลักษณะบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (T-Test) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ด้วยค่า F-test

4. การทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าสถิติทดสอบรายคู่

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 264 คน พบว่า มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 ประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ 5-10 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูตอบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านบทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ด้านบทบาทในการพัฒนาบุคลากร ด้านบทบาทในการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์ บุคลากร ด้านบทบาทในฐานะผู้นำ ด้านบทบาทในการสร้างขวัญของครู และด้านบทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีการจัดการด้านการนิเทศภายใน ตามมาตรฐานการนิเทศภายใน ที่มาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน ที่มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์มีทักษะด้านวิชาการ อาชีพ การเป็นผู้นำและการสร้างนวัตกรรม กระบวนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบ ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบวิธีการที่กำหนดไว้ การนิเทศภายใน โรงเรียน จึงเป็นยุทธวิธีที่ผู้เกี่ยวข้องควรหาแนวทางดำเนินการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านบทบาทมนุษย์สัมพันธ์ ด้านบทบาทในฐานะผู้นำด้านบทบาทในด้านการจัดและ ดำเนินงานในหน่วยงาน ด้านบทบาทในการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ด้านบทบาทในการสร้างขวัญของครู ด้านบทบาทในการพัฒนาบุคลากร เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนโดยตรงให้มีการปรับปรุงการสอน ด้วยตัวครูอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาการทำงานกลุ่ม โดยการวางแผนแก้ปัญหา และกำหนดเป้าหมายของ กลุ่มร่วมกัน การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความ ต้องการของผู้เรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในการพัฒนาการศึกษา ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัญชนา นิมะ, 2567) ที่ได้ศึกษาวิจัยการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปริญา อำภา และ กฤษณก ดวงชาต, 2566) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัด ชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การนิเทศภายในของ นวัตกรรม การจัดการประสบการณ์เรียนรู้ของครู ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิตยาพร แซ่ตั้ง, 2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยชุดนิเทศฝึกปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูปฐมวัย ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 (COVID-19) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการนิเทศภายในโดยจัดทำชุดนิเทศฝึกปฏิบัติการสำหรับครูปฐมวัยทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย หลังใช้ชุดนิเทศฝึกปฏิบัติการ ครูมีความสามารถในการพัฒนา

2. ความคิดเห็นของครูต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรทัย ศรีทอง, 2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตนวนลจันท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรรณศา อ่อนประสพ, 2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของครูต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริพร อิ่มชื่น , 2566) ได้ทำการศึกษาวิจัยบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงานโดยรวม แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นของครูต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรขนาดโรงเรียนพบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่องบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภคินทร์รัตน์ สมบัติวงศ์, 2567) ที่ได้ทำการวิจัยบหาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ขนาดของสถานศึกษา พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อุณดา โชติไสว, 2565) ที่ได้ทำการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรบริหารสถานศึกษา โดยนำผลการประเมินด้านการนิเทศภายในไปใช้ โดยยึดหลักความถูกต้อง มีความยุติธรรม เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ปลุกฝังแนวคิดเจตคติที่ดีให้กับบุคลากร มีการจัดการอบรมหรือให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพของตน

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยในการดำเนินงานนิเทศภายใน ด้วยการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน สร้างขวัญและกำลังใจของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษารูปแบบหรือวิธีการแปลกใหม่ในการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการพัฒนาการการนิเทศภายในสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรณาธิป ชินวงษ์. (2566). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].<https://etheses.rbru.ac>.

th/pdf-uploads/thesis-515-file02-2024-03-14-10-59-43.pdf.

จรินทร์ อุตสาหะ, พรสวัสดิ์ ศิริสาตนันท์, และ สุธี วรประดิษฐ์. (มิถุนายน-พฤษภาคม 2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 8(2), 17-31.

ญาณิ ญาณะโส. (2562). การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:54496

นิตยาพร แซ่ตั้ง. (2564). รายงานผลการใช้ชุดนิเทศฝึกปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.

บรรจงค์ วรเศรษฐสุขศิริ. (2562). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในศตวรรษที่ 21 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา]. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:54496

ปริญญา อำภา และ กฤษณก ดวงชาทม. (มิถุนายน-ธันวาคม 2566). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 15(3), 29-42. <https://so03.tcithaijo.org/index.php/IARJ/article/download/268877/179411/1071974>.

ปรีดา จันแก้ว. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ภคินทร์รัตน์ สมบัติวงศ์. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมการท้องถิ่น*, 8(1), 327-346.

วรรณิศา อ่อนประสพ. (2562). การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 6(2), 85-96.

วารุณีย์ วงศ์ลีชา. (2557). การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี]. <https://opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=8591465>

- ศิริพร อิ่มชื่น. (2566). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 7(1), 310–322.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีซ์. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.(20 เมษายน 2567). *แผนปฏิบัติการราชการ*. <http://www.sesapkn.go.th/sesapkn/?q=home>
- สิริชัย มะเวชะ. (กรกฎาคม–ธันวาคม 2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดป้อมแก้ว (อัครพงศ์ชนูปถัมภ์). *วารสารการบริหารการศึกษา*, 10(2), 252.
- สุริรัตน์ เบญกุลและนันทิยา น้อยจันทร์. (มีนาคม–สิงหาคม 2563). แนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(2), 109–120.
- เสาวลักษณ์ บุญมากและตรัยภูมิรินทร์ ตริตศิริวร. (เมษายน–พฤศจิกายน 2564). บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 8(1), 976–991
- อรทัย ศรีทอง. (สิงหาคม–ธันวาคม 2564). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตนวลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารวิจัยครูศาสตร์สาระสนเทศ*, 8(2), 1–10.
- อัญชนา นิเมะ. (2567). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครราชสีมา* (ค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
<https://wb.yru.ac.th/bitstream/yr/7310/1.pdf>
- อุณดา โชติไธว. (2565). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ วี. อินเตอร์ พรินท์.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). New York : McGraw–Hill.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey : Prentice – Hall.